

ATRASK VINGIO PARKĄ IŠ NAUJO

*Leidinys parengtas Vilniaus miesto savivaldybės lėšomis,
įgyvendinant projektą „Atrask Vingio parką iš naujo“*

Vilniaus Vingio parkas – tai senas pušynas, užimantis 160 ha teritoriją. Seniausia sukultūrinta pušyno dalis yra vakarinis parko pakraštys prie Neries, kur nuo XVI a. antrosios pusės buvo Jėzuitų ordino sodyba, o nuo 1919 m. įkurtas Vilniaus universiteto trečiasis botanikos sodas. Vingio parke vyrauja paprastosios pušys, kai kurios jų čia auga jau 200 ir daugiau metų.

Šiandien Vingio parkas – viena lankomiausių žaliųjų erdvių Vilniuje. Čia laisvalaikį leidžia šeimos, sportuoti gamtoje mėgstantys vilniečiai ir visi, kas nori pabėgti nuo miesto šurmulio.

Net ir Vilniaus miesto centre mus nuolatos supa augalija ir gyvūnija, tačiau labai dažnai nežinome, kaip vadinasi šalia mūsų gyvenantys gyvūnai ir augantys augalai. Neturinčiam gamtinio išsilavinimo žmogui išėjus pasivaikščioti į parką gali būti sudėtinga naudotis profesionaliais vadovais, todėl šiame leidinyje pateikiamos dažnos, lengvai atpažįstamos, bet ne taip gerai žinomos gyvūnų ir augalų rūšys.

PAUKŠČIAI

- Alksninukas, 25
Antis didžioji, 5
Apuokas mažasis, 10
Bukutis, 22
Dagilis, 24
Dančiasnapis didysis, 6
Čiurlys, 13
Gandras baltasis, 8
Garnys pilkasis, 9
Gegutė, 11
Genys didysis margasis, 12
Genys mažasis margasis, 12
Genys vidutinis margasis, 12
Gulbė giesmininkė, 5
Gulbė nebylė, 5
Jerubė, 8
Karietaitė, 14
Karklažvirblis, 32
Karvelis uolinis, 11
Kėkštas, 27
Keršulis, 11
Kielė baltoji, 15
Kielė geltonoji, 15
Kikilis paprastasis, 32
Kiras rudagalvis, 8
Klykuolė, 6
Kovas, 29
Kragas ausuotasis, 7
Kranklys, 29
Kregždė langinė, 13
Kregždė šelmeninė, 13
Kryžiasnapis eglinis, 27
Kuosa, 28
Laukys, 7
Liepsnelė, 14
Liputis miškinis, 23
Lygutė, 13
Medšarkė paprastoji, 26
Meleta juodoji, 12
Musinukė margasparnė, 19
Musinukė pilkoji, 19
Nykštukas paprastasis, 18
Pelėda naminė, 10
Raudonuodegė dūminė, 16
Raudonuodegė paprastoji, 16
Sniegena juodgalvė, 25
Starta geltonoji, 31
Strazdas giesmininkas, 17
Strazdas juodasis, 18
Strazdas smilginis, 17
Suopis paprastasis, 9
Svilikėlis, 26
Svirbelis, 24
Šarka, 28
Varna pilkoji, 30
Varnėnas paprastasis, 30
Zylė didžioji, 21
Zylė ilgauodegė, 22
Zylė juodoji, 20
Zylė kuoduotoji, 21
Zylė mėlynoji, 21
Zylė paprastoji pilkoji, 20
Žaliukė, 23
Žvirblis naminis, 32

ROPLIAI

Driežas gyvavedis, 33

Driežas vikrusis, 33

VARLIAGYVIAI

Rupūžė pilkoji, 34

GRAUŽIKAI

Bebras upinis, 35

Voverė rudoji, 35

VABZDŽIAI

Admirolas, 37

Auksavabalis raštuotasis, 44

Auksinukas ugninis, 38

Auslinda paprastoji, 42

Aušrelė, 39

Baltukas kopūstinis, 39

Blakė kareivėlis, 41

Blakė žolinė, 40

Boružė septyntaškė, 42

Citrinukas, 38

Dilgėlinukas, 36

Grambuolys paprastasis, 42

Jonvabalis paprastasis, 44

Karpytūnė, 36

Lapgraužis rūgtinis, 43

Maitvabalis raudonnugaris, 45

Melsvys dirvinis, 37

Satyras tamsusis, 40

Smiltžygis juodasis, 45

Spungė, 36

Uodas paprastasis, 41

Žiogas žaliasis, 43

AUGALAI

Baltalksnis, 47

Buožainė dirvinė, 50

Dirvuolė vaistinė, 50

Ieva paprastoji, 49

Juodalksnis, 47

Klevas uosialapis, 48

Medutė dvilapė, 51

Mėta dirvinė, 51

Mėta vandeninė, 51

Notrelė baltoji, 52

Notrelė dėmėtoji, 52

Ožekšnis europinis, 49

Ožekšnis karpotasis, 49

Sidabražolė žąsinė, 52

Skudutis miškinis, 53

Sprigė paprastoji, 53

Sprigė smulkiažiedė, 53

Takažolė paprastoji, 54

Ugniažolė paprastoji, 54

Uosis paprastasis, 48

Žiognagė geltonoji, 55

Žiognagė raudonoji, 55

GULBĖ NEBYLĖ, GULBĖ GIESMININKĖ

Stambiausi Lietuvos paukščiai (kūnas – 140–160 cm ilgio). Suaugę paukščiai baltos spalvos. Gulbę nebylę nuo giesmininkės galima atskirti iš snapo. Gulbės nebylės snapas raudonas su juodu antsnapio gumbu, o gulbės giesmininkės – geltonas, be antsnapio gumbo. Lietuvoje šie paukščiai dažniausiai aptinkami kovo–lapkričio mėn.

Gulbė nebylė

Gulbė giesmininkė

DIDŽIOJI ANTIS

Kūnas – 50–60 cm ilgio. Patinėlis veisimosi metu lengvai atpažįstamas iš žalios galvos ir mėlynų sparno plunksnų. Poilsio apdaru jis panašus į patelę – pilkai margas. Patelė visus metus apdaro spalvų nekeičia. Ši rūšis Lietuvoje pastebima ištikus metus.

KLYKUOLĖ

Kūnas – 40–48 cm ilgio. Patinėlio galva žalsvai juoda, didžioji kūno dalis balta. Patelės galva ruda, kūnas pilkšvas. Žiemą patinėlis tampa panašesnis į patelę, tik jo kūno spalva būna rudesnė. Nuo kitų rūšių klykuolė lengvai atskiriama iš apvalios baltos dėmės ties snapo pagrindu. Ši rūšis Lietuvoje pastebima ištisus metus.

DIDYSIS DANČIASNAPIS

Kūnas 58–68 cm ilgio. Patinėlio galva juoda, kūnas baltas, sparnai juodi. Patelės galva ruda, su kuoduku, kūnas pilkšvas. Žiemą patinėliai panašūs į pateles, tik be kuoduko. Nuo kitų rūšių atskiriami iš tamsesnės nei kūnas galvos, pailgo kūno ir lenkto snapo galiuko. Ši rūšis Lietuvoje pastebima ištisus metus.

AUSUOTASIS KRAGAS

Kūnas – 46–51 cm ilgio. Pavasariais paukščiams ant galvos pūpsio dvigubas kuodukas, ant kaklo matyti rudų plunksnų apykaklė. Kūnas pilkos spalvos. Žiemojančių paukščių viršutinė galvos dalis juoda, šonai balti. Kūnas šviesesnės pilkos spalvos. Nuo kitų rūšių skiriasi smailiu snapu, pailga galva, pavasarį matomu dvigubu kuoduku ir ruda apykakle. Ši rūšis Lietuvoje pastebima ištisus metus.

LAUKYS

Kūnas – 36–42 cm ilgio, juodai pilkos spalvos. Nuo kitų rūšių skiriasi šviesiu snapu ir balta dėme ant kaktos. Lietuvoje rūšis dažniausiai aptinkama kovo–lapkričio mėn.

RUDAGALVIS KIRAS

Kūnas – 35–39 cm ilgio. Galva juoda, kūnas baltas, sparnai pilki. Rudenį–žiema galva tampa pilkšva. Nuo kitų rūšių skiriasi juoda galva. Lietuvoje dažniausiai aptinkami kovo–lapkričio mėn.

JERUBĖ

Kūnas – 34–39 cm ilgio, margas. Patinėliai ant galvos turi kuoduką ir juodą pagurklį. Nuo kitų rūšių skiriasi maža galva, kresnoku kūnu ir uodega. Dažniausiai jerubė pakyla pabaidyta. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištikus metus.

BALTASIS GANDRAS

Kūnas – 95–110 cm ilgio, baltas, sparnų plasnojamosios plunksnos juodos. Lietuvoje panašių rūšių nėra. Mūsų šalyje dažniausiai aptinkamas nuo kovo pabaigos iki rugpjūčio pabaigos.

PILKASIS GARNYS

Kūnas – 84–102 cm ilgio, melsvai pilkos spalvos, jo apačia baltava, plasnojamosios plunksnos juodos. Nuo kitų rūšių skiria tuo, kad skrenda sulenkęs kaklą. Lietuvoje rūšis pastebima ištisus metus.

PAPRASTASIS SUOPIS

Kūnas – 48–56 cm ilgio. Tamsiai rudos spalvos plėšrusis paukštis. Dažniausiai pastebimas sklandantis, sukantis ratus. Nuo kitų rūšių skrydžio metu atskiriamas iš baltos dėmės apatinėje sparnų pusėje. Mūsų šalyje rūšis pastebima ištisus metus.

NAMINĖ PELĖDA

Kūnas – 37–43 cm ilgio. Galva ir sparnų galai apvalūs. Lietuvoje gyvena dviejų spalvinių variacijų naminės pelėdos – pilkai ir rudai margos. Nuo kitų rūšių atskiriamos iš apvalių sparnų ir galvos bei spalvos. Mūsų šalyje ši rūšis pastebima ištisus metus.

MAŽASIS APUOKAS

Kūnas – 31–37 cm ilgio. Apdare daug geltonos, oranžinės spalvų. Paukščiui tupint, gerai matomos auselės galvos šonuose. Apuokui esant ramybės būsenos, auselės gali būti nuleistos ir sunkiai pastebimos. Atpažįstamas iš dydžio, spalvos ir auselių. Lietuvoje ši rūšis aptinkama ištisus metus.

UOLINIS KARVELIS

Kūnas – 29–35 cm ilgio, dažniausiai pilkos spalvos, ant kako gali būti žalsvo, violetinio atspalvio plunksnų, tačiau kartais kūno spalva labai varijuoja. Nuo kitų karvelių įprastos formos uoliniai karveliai atskiriami iš dviejų juodų juostų ant sparnų. Varijuojančios spalvos uoliniai karveliai į kitas rūšis nepanašūs. Lietuvoje šie paukščiai pastebimi ištisus metus.

KERŠULIS

Kūnas – 38–43 cm ilgio, pilkos spalvos, krūtinė rausvo atspalvio. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš balto taško ties kaklo pagrindu. Lietuvoje pastebimas kovo–spalio mėn.

GEGUTĖ

Kūnas – 32–36 cm ilgio. Patielių galva ir sparnai melsvai pilki, kūnas raibas. Patelių galva ir sparnai rusvai margi, kūnas taip pat raibas. Skrydžio metu nuo kitų rūšių gegutė atskiriama iš žemiau nei horizonto linija nuleistų sparnų. Lietuvoje aptinkama nuo balandžio vidurio iki rugsėjo vidurio.

JUODOJI MELETA

Kūnas – 40–46 cm ilgio. Galva ir kūnas juodi, ant pakaušio yra raudona dėmė. Nuo kitų rūšių atskiriama iš juodo kūno, balto snapo ir nebanguoto skrydžio. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištiesus metus.

DIDYSIS MARGASIS GENYS, VIDUTINIS MARGASIS GENYS, MAŽASIS MARGASIS GENYS

Didžiojo margojo genio kūnas – 23–26 cm, vidutinio – 20–22 cm, mažojo – 14–17 cm ilgio. Galva juoda, šonuose baltos dėmės. Krūtinė balta, sparnai margi. Didžiojo ir vidutinio margųjų genių pauodegys raudonas, mažojo margojo genio – dryžuotas. Didžiojo ir mažojo margųjų genių patinėlių pakaušis raudonas, patelių viršugalvis juodas. Vidutinio margojo genio patelių ir patinėlių viršugalvis raudonas.

Didysis margasis genys nuo kitų rūšių atskiriamas iš dydžio, didelių baltų dėmių ant pečių ir juodų ūsų, nusileidžiančių iki krūtinės. Vidutinio margojo genio ūsai nesusijungia su snapu. Mažasis margasis genys atskiriamas iš dydžio ir dryžuotą pauodegio.

Lietuvoje šios rūšys pastebimos ištiesus metus.

Didysis margasis genys

Vidutinis margasis genys

Mažasis margasis genys

LYGUTĖ

Kūnas – 13–15 cm ilgio. Paukštis margas. Giedodamas gali pašiaušti kuoduką. Nuo kitų vieversių atskiriamas iš trumpos uodegos, taip pat, skirtingai nei kiti vieversiai, tupi medžiuose ir ant laidų. Lietuvoje lygutė aptinkama kovo–lapkričio mėn.

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ, LANGINĖ KREGŽDĖ

Kūnas – 14–17 cm ilgio, juodas, krūtinė ir pilvas balti. Šelmeninė kregždė nuo kitų atskiriama iš raudono pagurklio ir baltos dėmės ant uodegos. Langinė kregždė – iš balto antuodegio. Lietuvoje šios kregždės aptinkamos nuo balandžio iki spalio vidurio.

ČIURLYS

Kūnas – 17–19 cm ilgio, juodas, rusvas, gerklės apačia balta. Nuo kregždžių atskiriamas iš ne tokių riestų sparnų ir labiau įkirptos uodegos. Lietuvoje pastebimas gegužės–rugpjūčio mėn.

LIEPSNELĖ

Kūnas – 12–14 cm ilgio, rusvas, pagurklis oranžinis. Nuo kitų rūšių atskiriama iš oranžinio pagurklio. Lietuvoje aptinkama kovo pabaigoje–lapkričio pradžioje.

KARIETAITĖ

Kūnas – 9–11 cm ilgio. Galva palyginti didelė, kūnas mažas. Paukštis margas, rusvos, pilkšvos spalvos. Nuo kitų rūšių karietaitė atskiriama iš stačiai į viršų laikomos uodegos. Lietuvoje aptinkama kovo–lapkričio mėn.

GELTONOJI KIELĖ, BALTOJI KIELĖ

Kūnas – 15–19 cm ilgio. Paukštis pilkos spalvos. Geltonosios kielės krūtinė ir pilvas geltoni. Baltosios kielės krūtinė juoda, pilvas baltas. Šalyje rūšys aptinkamos balandžio–spalio mėn.

Geltonoji kielė

Baltoji kielė

PAPRASTOJI RAUDONUODEGĖ, DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ

Paprastoji raudonuodegė

Dūminė raudonuodegė

Kūnas – 13–15 cm, pilkas. Patinėlių priekinė galvos dalis ir pagurklis juodi, ant paprastosios raudonuodegės patinėlių kaktos yra balta dėmė. Paprastosios raudonuodegė patinėlių pilvas oranžinis, dūminės raudonuodegės patinėlių – juodas. Patelės rusvai pilkos. Abiejų lyčių uodega rausva. Paprastosios raudonuodegės patinėliai atskiriami iš oranžinio pilvo ir baltos dėmės ant kaktos, patelės yra šiek tiek šviesesnės nei dūminės raudonuodegės. Dūminės raudonuodegės patinėliai atskiriami iš juosvo pilvo. Lietuvoje šios rūšys aptinkamos balandžio pabaigoje–spalio pradžioje.

SMILGINIS STRAZDAS, STRAZDAS GIESMININKAS

Kūnas – 22–27 cm ilgio, rusvas, krūtinė marga. Nuo kitų rūšių smilginis strazdas atskiriamas iš pilko pakaušio, auksinės krūtinės ir rusvos juostos ties pečiais. Strazdo giesmininkas skiriamasis požymis – vienodai rusva viršutinė kūno dalis ir šviesi krūtinė su strėliškomis dėmėmis. Lietuvoje abi rūšys pastebimos ištisus metus.

Strazdas giesmininkas

Smilginis strazdas

JUODASIS STRAZDAS

Kūnas – 24–29 cm ilgio, juodas, snapas geltonas. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš geltono snapo. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

PAPRASTASIS NYKŠTUKAS

Kūnas – 8,5–9,5 cm ilgio. Paukštis žalsvai pilkos spalvos, pakaušis oranžinis arba gelsvas, sparnai margi. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš dydžio ir pakaušio. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ

Kūnas – 12–14 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis juoda. Sparnai ties pagrindu balti, plasnojamosios plunksnos rudos. Nuo kitų rūšių atskiriama iš baltos dėmės ties snapo pagrindu ir vienodai juodos nugaros. Lietuvoje aptinkama nuo balandžio vidurio iki spalio pradžios.

PILKOJI MUSINUKĖ

Kūnas – 14–15 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis pilkai rusva, apatinė – balsva. Viršugalvis dryžuotas, krūtinė šiek tiek margą. Medžiodamas paukštis gali pakibti ore. Nuo kitų rūšių pilkoji musinukė atskiriama iš dryžuotos galvos, margos krūtinės. Lietuvoje aptinkama nuo kovo pabaigos iki lapkričio pradžios.

PAPRASTOJI PILKOJI ZYLĖ, JUODOJI ZYLĖ

Kūnas – 11–13 cm ilgio. Galva juoda, kūnas pilkas. Paprastosios pilkosios zylės pagurklis baltas, juodosios zylės – juodas. Lietuvoje šios rūšys pastebimos ištikus metus.

Paprastoji pilkoji zylė

Juodoji zylė

MĒLYNOJI ZYLĖ, DIDŽIOJI ZYLĖ

Kūnas – 13–15 cm ilgio. Nugara žalsva, pilvas gelsvas, sparnai pilki su balta juoste. Mėlynosios zylės viršugalvis mėlynas, uodegos ir sparnų plunksnoms taip pat būdingas mėlynas atspalvis. Didžiosios zylės viršugalvis juodas, per krūtinės ir pilvo vidurį eina juoda juosta. Lietuvoje šios rūšys pastebimos ištisus metus.

Mėlynoji zylė

Didžioji zylė

KUODUOTOJI ZYLĖ

Kūnas – 11–12 cm ilgio. Kūnas pilkšvas. Pagurklis juodas. Nuo kitų rūšių atskiriama iš margo kuoduko ant galvos. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

ILGAUODEGĖ ZYLĖ

Kūnas – 13–15 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis juosva, rusva, apatinė – balta. Galva balta, uodega juosva. Nuo kitų rūšių lengvai atskiriama iš pūkuoto mažo kūno ir palyginti ilgų uodegų. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

BUKUTIS

Kūnas – 12–15 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis melsva, apatinė balta. Ties akimi eina juoda juosta. Iš kitų rūšių išsiskiria tuo, kad paprastai laipioja medžių kamienais žemyn galva. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

MIŠKINIS LIPUTIS

Kūnas – 13–14 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis rusvai marga, apatinė balta, snapas lenktas žemyn. Paprastai medžio kamieniu lipa spirale aukštyn, paskui leidžiasi žemyn. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

ŽALIUKĖ

Kūnas – 14–16 cm ilgio, žalsvai pilkos spalvos. Sparnų pakraštys geltonas, uodega gana giliai įkirpta. Atskiriama iš kūno spalvos ir geltono sparnų pakraščio. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

DAGILIS

Kūnas – 12–14 cm ilgio, rusvas. Priekinė galvos dalis raudona, viršugalvis juodas, šonuose balta dėmė. Sparnai juodi su geltona dėme. Atskiriamas iš raudonos priekinės galvos dalies ir geltonos dėmės ant sparnų. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

SVIRBELIS

Kūno ilgis apie 18 cm. Kakta raudonai ruda, nugara rusvai pilka, antuodegis pilkas. Gerklė ir juostelė nuo snapo iki akies juodos spalvos. Ant pakaušio ilgas kuodas. Uodegos galas juodas, plunksnų viršūnės geltonos. Sparnų plunksnos juodos su baltomis ir geltonomis dėmėmis, plunksnų viršūnėse – raudonos raginės plokštelės. Snapas ir kojos juodos. Patelių ir jauniklių apdaras ne toks ryškus. Lietuvoje dažnas traukimo metu. Kartais žiemoja. Laikosi būreliais. Minta uogomis ir vaisiais.

ALKSNINUKAS

Kūnas – 11–13 cm ilgio. Kūnas gelsvai pilkos spalvos. Snapas palyginti ilgas, smailus. Sparnai juodai dryžuoti. Uodega giliai įkirpta. Patinėlių viršugalvis juodas, patelių – margas. Patelių krūtinė marga. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš dviejų juodų ir dviejų geltonų juostų ant sparnų. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

JUODGALVĖ SNIEGENA

Kūnas – 15–18 cm ilgio. Viršutinė ir priekinė galvos dalys juodos. Sparnai juodi, su balta juosta. Patinėlių krūtinė ir pilvas rausvi, patelių – pilkšvi. Nuo kitų rūšių atskiriami iš juodos galvos ir stambaus snapo. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

SVILIKĖLIS

Kūnas – 11–12 cm ilgio, gelsvai pilkos spalvos, margas. Snapas nedidelis. Uodega giliai įkirpta. Atskiriami iš trumpo, buko snapo, gelsvai margo kūno. Lietuvoje rūšis aptinkama balandžio pabaigoje–spalio mėn.

PAPRASTOJI MEDŠARKĖ

Kūnas – 16–18 cm ilgio. Patinėlių nugara ruda, galva melsvai pilka, per akis eina plati juoda juostelė. Patelių viršutinė kūno dalis rusva, apatinė marga. Nuo kitų rūšių atskiriama iš rusvo kūno ir plačios juodos juostos, einančios per akis. Lietuvoje paprastoji medšarkė pastebima gegužės–rugsėjo mėn.

EGLINIS KRYŽIASNAPIS

Kūnas – 15–17 cm ilgio. Patinėlių kūnas raudonas, sparnai rudi. Patelių kūnas žalsvai pilkas, sparnai rusvi. Snapas didelis, antsnapis didesnis už posnapį. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš kūno spalvos ir snapo. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

KĖKŠTAS

Kūnas – 32–35 cm ilgio, rausvas, sparnai juodi. Nuo kitų rūšių atskiriamas iš margos mėlynos ir baltos spalvų dėmės ant sparnų. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

ŠARKA

Kūnas – 40–51 cm ilgio. Galva, sparnai ir nugara juodi, pilvas baltas. Atpažįstama iš palyginti ilgų uodegos. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

KUOSA

Kūnas – 30–34 cm ilgio. Paukštis melsvo atspalvio juodos spalvos. Nuo kitų rūšių kuosa atskiriama iš dydžio ir tamsesnės priekinės galvos pusės, šviesesnės užpakalinės pusės. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

KOVAS, KRANKLYS

Kovo kūno ilgis yra 41–49 cm, kranklio – 54–67 cm. Paukščiai juodos spalvos. Kovas atskiriamas iš mažesnio dydžio ir smulkesnio snapo negu kranklio.

Kranklys

Kovas

PILKOJI VARNA

Kūnas – 44–51 cm ilgio. Galva juoda, kūnas pilkas, sparnai juodi. Lietuvoje panašių paukščių nėra. Mūsų šalyje ši rūšis pastebima ištisu metus.

PAPRASTASIS VARNĖNAS

Kūnas – 19–22 cm ilgio. Patinėlių plunksnos veisimosi sezonu būna juodos su žalsvu, rausvu ar melsvu atspalviu. Ne veisimosi metu patinėliai atrodo panašiai kaip patelės – juodi, su nedideliais šviesiais taškais. Nuo kitų rūšių paukščiai atskiriami iš apdaro ir balsvai geltono snapo. Lietuvoje paprastai pastebimi kovo–lapkričio mėn.

GELTONOJI STARTA

Kūnas – 15–17 cm ilgio. Galva geltona, su keliomis juodomis juostomis. Kūnas rusvai ir gelsvai margas. Nuo kitų rūšių geltonoji starta atskiriama iš geltonos galvos su neryškiomis juodomis juostomis. Lietuvoje ši rūšis pastebima ištisus metus.

NAMINIS ŽVIRBLIS, KARKLAŽVIRBLIS

Kūnas – 13–16 cm ilgio. Viršutinė kūno dalis rudai marga, apatinė – balta. Naminio žvirblio skruostai šviesūs, šviesiuose karklažvirblio skruostuose yra juoda dėmė. Lietuvoje šios rūšys pastebimos ištisus metus.

PAPRASTASIS KIKILIS

Kūnas – 14–16 cm ilgio. Patinėliai pavasarį ir vasarą turi melsvą viršugalvį, rausvus skruostus ir rausvą apatinę kūno dalį, antuodegis žalsvas. Rudenį patinėlio spalvos tampa blankesnės. Patelės viršutinė kūno dalis rusva, apatinė – balsva. Nuo kitų rūšių paprastasis kikilis atskiriamas iš spalvų derinio ir dviejų plačių

baltų juostų ant sparnų. Lietuvoje pastebimas nuo kovo pabaigos iki lapkričio.

GYVAVEDIS DRIEŽAS, VIKRUSIS DRIEŽAS

Vikriojo driežo kūno ilgis siekia 20–25 cm, gyvavedžio driežo – paprastai apie 12 cm. Kūnas margas, rusvas, su išilginėmis juodomis ir rusvomis juostomis. Vikrusis driežas atskiriamas iš dviejų išilginių baltų dėmelių juostų.

Gyvavedis driežas

Vikrusis driežas

PILKOJI RUPŪŽĖ

Kūnas – 5–9 cm ilgio, pilkšvai rusvos spalvos, karpotas. Lietuvoje panašių rūšių nėra.

UPINIS BEBRAS

Kūnas paprastai būna 100–140 cm ilgio. Kailis rusvos spalvos. Uodega plokšča, apaugusi kauliniais žvyneliais. Dažniausiai aptinkamas pagal veiklos žymes – nugrauztus arba žiedu apgraužtais kamienais medžius, suręstas užtvankas, trobeles, urvus ar takus.

RUDOJI VOVERĖ

Kūnas dažniausiai būna 30–40 cm ilgio. Kailis rusvos spalvos. Ant žemės paprastoji voverė pastebima rečiau, dažniau matoma medžiuose. Galima atpažinti ir iš veiklos žymių – apgraužtų kankorėžių, išgliaudytų riešutų, lizdų medžiuose.

SPUNGĖ

50–60 mm dydžio. Viršutinė sparno pusė raudona, apatinė – tamsiai ruda, pereinanti į juodą. Kiekviename sparne yra dėmė, panaši į stambią akį. Skraido gegužės–liepos mėn.

DILGĖLINUKAS

40–50 mm dydžio. Viršutinė sparnų pusė oranžinė. Priekiniai sparnai su 3 keturkampėmis juodomis ir 2 geltonomis dėmėmis prie priekinio krašto. Sparnų pakraštys melsvai margas. Skraido gegužės–liepos mėn.

KARPYTŪNĖ

45–55 mm dydžio. Sparnai raudoni, su juodomis, rusvomis dėmėmis. Sparnų kraštas dantytas. Skraido birželio–liepos mėn.

ADMIROLAS

55–60 mm dydžio. Sparnai juodos ir rusvos spalvų. Priekiniai sparnai su raudona skersine juosta ir baltomis dėmėmis viršuje, užpakaliniai – su raudonu išoriniu pakraščiu. Skraido birželio–rugpjūčio mėn.

DIRVINIS MELSVYS

25–40 mm dydžio. Patinėlių sparnų viršutinė pusė sodriai mėlynos spalvos, su juodu ir baltu pakraščiu, patelių – rusva su raudonų dėmių eile. Apatinė sparnų pusė abiejų lyčių pilkšva. Skraido gegužės–rugpjūčio mėn.

UGNINIS AUKSINUKAS

14–16 mm dydžio. Patino sparnai raudoni, su juodu pakraščiu. Patelių sparnų viršus oranžinis, su skersai einančiomis juodų dėmių eilėmis. Skraido liepos–rugpjūčio mėn.

CITRINUKAS

60–74 mm dydžio. Patinas geltonas, patelė šviesiai gelsva. Kiekvieno sparno viduryje yra oranžinė dėmelė. Skraido balandžio–rugpjūčio mėn.

KOPŪSTINIS BALTUKAS

50–65 mm dydžio. Sparnai balti. Priekinių sparnų viršūnė juoda, patelės dar turi 2 juodas dėmes prie išorinio krašto. Užpakaliniai sparnai su juoda dėme. Skraido gegužės–rugsėjo mėn.

AUŠRELĖ

40–52 mm dydžio. Patinėliai balti, su didelėmis oranžinėmis dėmėmis, juodu tašku ir rudai languotu pakraščiu priekinių sparnų galuose. Patelės priekiniai sparnuose yra po juoda taška, jų pakraštys juodai languotas. Apatinė sparnų pusė abiejų lyčių margą, su pilkšvai žaliomis ir baltomis dėmėmis. Skraido balandžio–gegužės mėn.

TAMSUSIS SATYRAS

19–23 mm dydžio. Sparnai tamsiai rudi, su 2–3 didelėmis dėmėmis priekiniame sparne ir 5 užpakaliniame. Apačia pilkai ruda. Skraido birželio rugpjūčio mėn.

ŽOLINĖ BLAKĖ

6–8 mm dydžio. Kūnas plokščias, siauros elipsės formos, žalios spalvos. Pilvelis rusvas. Aktyvios birželio–rugpjūčio mėn.

BLAKĖ KAREIVĖLIS

7–12 mm dydžio. Kūnas plokščias, pailgos elipsės formos. Kūnas juodas, priešnugarėlė ir antsparniai su raudonu piešiniu. Ant priekinių sparnų antsparnių turi po vieną juodą didelį tašką. Aktyvios kovo–rugsėjo mėn.

PAPRASTASIS UODAS

Kūnas iki 6 mm ilgio, pilkšvai gelsvas. Kojos 1,5 karto ilgesnės už kūną. Skraiduoja gegužės–rugsėjo mėn.

SEPTYNTAŠKĖ BORUŽĖ

6–8 mm dydžio. Galva, kūnas ir priešnugarėlė juodi, su baltomis dėmėmis. Antsparniai raudoni, su 3 juodomis dėmėmis, dar ir viena dėmė pusinė. Aktyvi gegužės–rugsėjo mėn.

PAPRASTASIS GRAMBUOLYS

20–31 mm dydžio. Kūnas juodas, apaugęs pilkšvais plaukeliais. Antsparniai rudi. Aktyvūs gegužės–rugpjūčio mėn.

PAPRASTOJI AUSLINDA

Iki 30 mm dydžio. Kūnas rudos ir juodos spalvų, su plotas. Kojos raudonos. Pilvelio gale yra žnyplės. Dažniausiai aptinkama birželio–rugpjūčio mėn.

RŪGTINIS LAPGRAUŽYS

4–5 mm dydžio. Kūnas metališkos mėlynos, žalios spalvos. Priešnugarėlė, kojos ir pilvelio viršūnė raudoni. Aktyvus birželio–rugpjūčio mėn.

ŽALIASIS ŽIOGAS

27–42 mm dydžio. Kūnas žalias, antsparniai ilgi, siauri. Aktyvūs liepos–rugpjūčio mėn.

PAPRASTASIS JONVABALIS

Patinai 11–12 mm, patelės 16–18 mm dydžio. Viršutinė patinėlių kūno pusė ruda, apatinė – geltonos ir rudos spalvų, antsparniai taškuoti ir smulkiai raukšlėti. Patelės melsvos ir juodos spalvų, besparnės. Naktį patinėlių pilvelio galiukas dažnai šviečia. Vabalai aktyvūs liepos–rugsėjo mėn.

RAŠTUOTASIS AUKSAVABALIS

Kūnas – 9–14 mm ilgio. Kūnas ir galva juodos spalvos, apaugę gelsvais plaukeliais. Antsparniai oranžiniai su gelsvu atspalviu ir juodais dryžiais. Aptinkami birželio–rugsėjo mėn.

RAUDONNUGARIS MAITVABALIS

Kūnas – 12–16 mm ilgio, juodas. Priešnugarėlė raudona. Galva ir priešnugarėlė apaugusios gelsvais plaukeliais. Aptinkami birželio–rugpjūčio mėn.

JUODASIS SMILTŽYGIS

Kūnas – 15–21 mm ilgio, juodas, metališko blizgesio. Antsparniai su išilginėmis vagutėmis. Aptinkami birželio–rugpjūčio mėn.

AUGALAI

Vingio parke auga labai daug skirtingų augalų – medžių, krūmų ir krūmokšnių, žolinių augalų.

Medis – tai didelis, daugiametis, sumedėjęs augalas. Paprastai medžiams priskiriami aukštesni nei 5–6 m augalai, turintys kamieną ir lają.

Krūmas – sumedėjęs, daugiametis augalas. Krūmai gali turėti keletą kamienų nuo pat šaknų, kurių amžius skirtingas. Paprastai krūmai auga nuo 0,8 m iki 6 m aukščio, tačiau pasitaiko ir gerokai aukštesnių – prie krūmų priskiriamas paprastasis lazdynas gali užaugti iki 10–15 m.

Krūmokšnis – sumedėjęs, daugiametis, žemas, dažniausiai visžalis augalas, kuris užauga nuo 5 cm iki 60 cm ar kiek aukštesnis. Daugelis krūmokšnių dauginasi požeminiiais, šliaužiančiais ūgliais, šakniastiebiais, sėklomis.

Žolė – vienmetis ar daugiametis augalas, kurio antžeminė dalis nesumedėjusi, žiemą dažniausiai sunyksta.

Kiti vartojami terminai:

Plunksniški lapai – panašūs į plunksną. Prie bendro lapo kotelio iš abiejų jo pusių poromis prisitvirtinę daug lapelių.

Poriniai plunksniški lapai – viršūnėje lapelio nėra, pavyzdžiui, kaip žirnio, pupos.

Neporiniai plunksniški lapai – jų viršūnėje yra neporinis lapelis, pavyzdžiui, uosio.

KAIP ATPAŽINTI AUGALUS

Pamatę nepažįstamą augalą atkreipkite dėmesį į jo dalis (žiedus, vaisius, lapų formą, dydį). Pažiūrėkite, ar visi augalo lapai tokios pat formos, koks jų pakraštys ar jie neplaukuoti arba pigmentuoti. Svarbūs augalo skiriamieji bruožai, kurių galite nepamatyti leidinyje pateikiamose nuotraukose, yra aprašyti tekste.

JUODALKSNIS, BALTALKSNIS

Didelis medis, kuris, kaip ir panašus baltalksnis, įsikuria drėgnose vietose, palei vandens telkinius. Juodalksnio lapai netaisyklingos elipsės formos, viršūnėlė iškirpta, žievė tamsiai pilka, ryškiai sueižėjusi, baltalksnio lapo viršūnėlė smaili, žievė šviesiai pilka, lygesnė. Vaisiai – saviti 1 cm dydžio kankorėžiukai.

Baltalksnis

Juodalksnis

UOSIALAPIS KLEVAS

Nuo kitų klevų aiškiai skiriasi neporiškai plunksniškais šviesiai žaliais lapais. Į Lietuvą buvo atvežtas iš Šiaurės Amerikos ir šiuo metu paskelbtas naikintina rūšimi šalyje.

PAPRASTASIS UOSIS

Didelis, ilgaamžis medis, nuo kitų besiskiriantis sudėtiniais neporiškai plunksniškais lapais ir dideliu išrankumu derlingam dirvožemiui. Uosis kai kurių autorių laikomas pasaulio medžiu, jungiančiu senųjų Lietuvių dievų – Žemynos, Medinos ir Perkūno – valdas.

PAPRASTOJI IEVA

Dažnas 3–10 m aukščio krūmas minkštais elipsiškais lapais ir juodomis valgomomis, bet labai išskirtinio skonio uogomis. Nuo šalteksnių šios uogos skiriasi vienu dideliu kauliuku. Ievą lengviausia atskirti iš savito labai stipraus skonio pakramtynojus šakelę.

KARPOTASIS OŽEKŠNIS, EUROPINIS OŽEKŠNIS

1,5–3 m aukščio krūmas, lengvai atskiriamas iš gausiai karpotų šakučių ir savitų vaisynų – žalių keturbriaunių dėžučių, kuriose būna keturios sėklos. Į jį panašus europinis ožekšnis, kurio šakelės nekarpotos ir turi keturias išilgai šakelių einančias briaunas.

Europinis ožekšnis

DIRVINĖ BUOŽAINĖ

Žydintis augalas, nuo kitų aiškiai besiskiriantis melsvai violetiniais iki 3,5 cm skersmens į galvutę susitelkusiais žiedais. Augalo lapai pamatinėje dalyje ištempto rombo formos, o stiebo viduryje palaipsniui pereina į plunksniškus lapus.

VAISTINĖ DIRVUOLĖ

Rudeniop, jau sunykus geltoniems žiedams, dirvuolės lengva pažinti iš savitų labai kibių vaisių, kurie prikimba prie drabužių arba įsivelia į plaukus.

DVILAPĖ MEDUTĖ

Dažnas 5–15 cm aukščio mišrių miškų augalas, išsiskiriantis dviem savitais lapeliais su nešakotomis gyslomis ir augalo viršūnėje susiformuojančia tamsiai raudonų (vaisiams subrendus) uogų kekele.

VANDENINĖ MĖTA, DIRVINĖ MĖTA

Dažniausiai auga sekliame vandenyje. Tiek vandeninė, tiek ir sausnes vietas ar pakrantes mėgstanti dirvinė mėta nuo kitų augalų lengvai atskiriamos iš mėtomis būdingo kvapo. Vandeninės mėtos kvėpia gerokai stipriau nei dirvinės. Taip pat skiriasi šių augalų žiedynų vieta – vandeninių žiedynai formuojasi pačioje augalo viršūnėje, dirvinių – kiek žemiau, o pačioje viršūnėje susiformuoja lapų kuokštas.

Vandeninė mėta

Dirvinė mėta

DĖMĖTOJI NOTRELĖ, BALTOJI NOTRELĖ

Dėmėtoji notrelė žydi violetiniais, baltoji – baltais žiedeliais. Mišriuose ir lapuočių miškuose bei pamiškėse žydinčių šių augalų galima rasti nuo gegužės iki spalio mėnesio. Iš pažiūros notrelės panašios į dilgėles, tačiau visiškai nedilgina ir lapų pažastyse išaugina savitus dvišalės simetrijos žiedelius. Abiejų rūšių notrelės, tiek žalios, tiek termiškai apdorotos, tinka maistui.

Dėmėtoji notrelė

Baltoji notrelė

ŽĄSINĖ SIDABRAŽOLĖ

10–50 cm pievų augalas, kuris šienaujamosė vejose dažnai išaugina tik plunksniškai suskaldytus lapus, lengvai atpažįstamus iš sidabriškai baltos apatinės pusės. Žąsinės sidabražolės šakniavaisiai tinka maistui tiek žali, tiek termiškai apdoroti.

MIŠKINIS SKUDUTIS

Stambus augalas, užaugantis iki 1,5 m aukščio, nuo kitų skiriasi skersiniais violetiniais brūkšneliais apatinėje lapo pusėje ties lapo kotelio išsišakojimu. Stambus tuščiaviduris stiebas – puiki žaliava Lietuvių liaudies instrumentų skudučių gamybai.

SMULKIAŽIEDĖ SPRIGĖ, PAPRASTOJI SPRIGĖ

Tai Vingio parke labai išplitęs 30–100 cm aukščio invazinis augalas, natūraliai augantis Centrinėje Azijoje. Nuo truputį panašios paprastosios sprigės smulkiažiedė skiriasi smulkiais apie 1 cm dydžio žiedeliais. Visos sprigės pasižymi savitu sėklų platinimu – jas išbarsto pats augalas staigiai atsidarant, tarsi sprogstant, dėžutėms su sėklomis, kartais dėžutes reikia vos paliesti.

Smulkiažiedė sprigė

Paprastoji sprigė

PAPRASTOJI TAKAŽOLĖ

Dažniausiai tai labai smulkus pakelių ir kitų mindomų vietų augalas su smulkiais 1,5–2 cm ilgio elipsiškais, tamsiai žaliais lapeliais. Augalas dar išsiskiria išlinkusiu, tvirtu, mindymui atspariu, bet plonu stiebeliu.

PAPRASTOJI UGNIAŽOLĖ

30–100 cm aukščio šviesiai žalias augalas į 5–7 skiltis giliai plunksniškai suskaldytais minkštais lapais. Paprastąją ugniažolę lengva atpažinti iš skaisčiai geltonų ar oranžinių sulčių, matomų augalą pažeidus. Visas augalas nuodingas, jo sultimis naikina mos karpos, iš ugniažolės išgauti preparatai įeina į kai kurių vaistų sudėtį.

GELTONOJI ŽIOGNAGĖ, RAUDONOJI ŽIOGNAGĖ

Geltonoji žiognagė – 30–70 cm aukščio augalas, labai panašus į raudonąją žiognagę, nuo kurios skiriasi geltona žiedų spalva. Žiognagės pavadinimą gavo dėl kibių, žiogo nagus primenančių sėklų, lengvai išsiveliančių į trikotažinius drabužius. Abiejų žiognagių šakniastiebiams būdingas cinamoną ir gvazdikėlius primenantis skonis, viršutinių kvėpavimo takų gydomosios savybės.

Raudonoji žiognagė

Geltonoji žiognagė

Gamtininkų klubo ORNI misija yra prisidėti prie biologinės ir gamtinės įvairovės išsaugojimo Lietuvoje bei diegti subalansuotos plėtros sampratą visuomenėje. ORNI vizija yra Lietuvos gamtos vertybių išsaugojimas ateities kartoms, nesunaikinus jų įvairovės ir nepažeidus ekologinės pusiausvyros. ORNI prioritetai yra biologinės įvairovės, ypač retų ir nykstančių rūšių bei buveinių apsauga, pažeistų ekosistemų restauravimas, sveikos aplinkos išlaikymas. Savo veikloje ORNI kviečia visus Lietuvos žmones dirbti kartu, subalansuotai naudoti gamtinius išteklius, saugoti gamtą ir mažinti neigiamą savo veiklos poveikį aplinkai.

Leidiny su iliustruotas Lietuvos laukinės gamtos fotografų klubo

WWW.NATUREPHOTO.LT narių nuotraukomis:

***Gintauto Steiblio, Romualdo Barausko, Kęstučio Čepėno,
Rimanto Nalivaikos, Jono Augustausko, Mindaugo Kirstuko,
Linos Marmaitės-Snitkienės, Virginijos Žilinskienės,
Mariaus Čepulio, Kastyčio Vainausko, Renato Jakaičio,
Juozo Baškio, Virginijaus Stumbrio, Romo Ferencos,
Aleksejaus Sokolovo, Rimanto Aitmano***

ATRASK VINGIO PARKĄ IŠ NAUJO

ISBN 978-9955-37-154-0

Leidykla „Lututė“, V. Putvinskio 47-4, LT-44243 Kaunas

Tel. (8 37) 223 072, mob. tel. 8 698 735 08

El. paštas lutute@lutute.lt

www.lutute.lt